

Psicologia 2.0: reptes i oportunitats per a la recerca en l'àmbit de la Salut

Ja fa uns anys HWW Potts avisava als investigadors en l'àmbit de la salut dels perills d'anar a remolc dels canvis en la societat. Potts plantejava que, si no teníem un plantejament de la recerca més àgil i adequat al ritme de canvis ràpid i constant, podríem arribar a estar estant avaluant l'efectivitat d'intervencions i pràctiques obsoletes (Potts, 2006), i per tant, podríem estar fent recerca del tot inútil. Amb aquest mar de fons, la pregunta de Miller és tota una declaració de principis: "si la recerca en psicologia no tingués cap tipus d'història i nasqués avui, com estudiaria la conducta humana?" (Miller, 2012) (ho faria amb llapis i paper, recollint dades aïllades, descontextualitzades?). Intel·ligent pregunta que acompanya un al·legat a favor de l'Smartphone com a icona de la recerca actual sobre la conducta de les persones, i per tant, de la psicologia.

El propassat 31 de maig investigadors del grup de recerca [PSiNET](#) (Psicologia, Salut i Xarxa) de l'IN3 van liderar una reflexió sobre la Psicologia 2.0 a la seu del [Col·legi de Psicòlegs de Catalunya](#), en un acte organitzat pel [Grup de Psicologia de la UOC](#), Alumni UOC i el Col·legi Oficial de Psicòlegs de Catalunya.

La Psicologia 2.0 va quedar emmarcada pel Dr. Manuel Armayones, investigador de PSiNET i Director del [Màster universitari en Psicologia, Salut i Qualitat de Vida \(#UOCPSicSalutTIC\)](#). Aquest concepte integra principis de la Web 2.0 i la Salut 2.0, incloent la participació activa de la persona en la cura de la seva salut i en el maneig de la seva malaltia, així com també un rol més col·laboratiu (i menys paternalista) dels professionals de la salut. En aquest context, la progressiva aparició d'aplicacions mòbils i Webapps en l'àmbit de la salut, i l'ús intensiu de xarxes socials i comunitats online de salut, són reptes que els professionals han d'afrontar. Però alhora representen oportunitats per explorar nous rols professionals com ara: el [Big Data Psychologist](#), (a la web de l'American Psychological Association, APA), el "Health Content Curator", la dinamització online de comunitats especialitzades (Community Manager), o el disseny i avaluació d'apps psicològiques i/o apps que tinguin un model teòric en el seu disseny per a garantir la seva efectivitat en la promoció i prevenció de la salut.

Dibuixat el marc d'actuació, la Dra. Eulàlia Hernández, coordinadora del grup de recerca PSiNET i professora dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació, va reflexionar sobre els reptes que la Psicologia 2.0 planteja a la recerca. La Psicologia 2.0 suposa el maneig de dades a temps real i a gran escala, i provinents de dispositius de diferent naturalesa. Ja d'entrada això demana un canvi en els dissenys de recerca, que han de permetre avaluar el canvi dinàmic, però així mateix exigeix abordar [models teòrics](#) i variables fins ara inexistents o existents sota una aparença completament nova (ex: unitat de sessió al whatsapp? avaluem igual la conducta veraç dels adolescents en diferents dispositius?; quin és el model teòric que explica la derivació a fonts d'informació en salut?; i quin permet avaluar alhora el context físic, la

conducta individual i la interactiva de la persona?; i són sota el mateix model teòric les dades recollides de manera passiva que les obtingudes a partir d'una demanda activa a la persona a través d'un smartphone?; han de ser models teòrics de la psicologia? etc.).

La recollida, gestió, amagatzemament i anàlisi de les dades és una aventura emocionant. Disposem de moltes dades (aleatòries?) de múltiples usuaris (sense esbiaix?) recollides en entorns altament ecològics (però significatius?), i a través de múltiples dispositius (dades de telecoms, gps, xarxes socials, micròfons, bluetooth, sensors climàtics, codis de barres, sensors psicofisiològics, biosensors, etc). El límit no el posa la tecnologia, sinó la imaginació de l'investigador i la seva sòlida formació, que es posen a prova quan, per a analitzar aquest *Big data*, ha de delimitar *paquets d'small data* significatius per a [respondre cadascuna de les seves preguntes](#). Hem creat una nova psicometria a través de la [psychoinformàtica](#)?

A ningú no se li escapa que cal un nou marc en la recerca que permeti comprendre, fomentar i avaluar la recerca que es dibuixa en aquest escenari. Com s'obté el consentiment informat de terceres persones?; és possible l'anonimat?; quina revista científica pot avaluar originals sota aquesta perspectiva? i quina vol publicar-los?; cal que un projecte obtingui el vist-i-plau de comitès d'ètica de les diferents disciplines involucrades en la recerca? cal crear un únic *Institutional Review Board* que el pugui avaluar?; les dades recollides per múltiples dispositius i amagatzemades al núvol, de quants països han de satisfer els requeriments de seguretat?; què es fa amb els "residus personals", amb les múltiples dades recollides que no s'usen? és ètic no fer-ho?; com es regula la interferència entre dispositius?; quins són els nous ítems subvencionables en un call for projects?

El Dr. Rubén Nieto, professor dels Estudis de Psicologia i Ciències de l'Educació i investigador de PSiNET, va presentar [DARWeb](#), una intervenció psicosocial online per a nens amb dolor abdominal recurrent i els seus pares, projecte que ha estat subvencionat pel programa Recercaixa i actualment està subvencionat pel Ministerio d'Economia i Competitividad a través del Plan Nacional I+D+I (PSI2013-42413-R). Aquest projecte pretén donar resposta a una situació d'elevada prevalença, com és el dolor abdominal recurrent en població infantil i per a la qual els professionals fins ara no disposen d'una intervenció satisfactòria. Amb un plantejament innovador i interdisciplinari, DARWeb pretén incidir directament en la millora de la qualitat de vida de les famílies i de l'atenció sanitària.

La Sra Montserrat Martínez, psicòloga infantil i col.laboradora del grup PSiNET, va presentar la línia de recerca [Adolescents en Xarxa](#) que lidera la Dra. Noemí Guillamón, adreçada al disseny d'un recurs per a la millora de la salut i la qualitat de vida dels adolescents. En aquest context, actualment s'està analitzant l'ús que fan de la xarxa els adolescents i les necessitats que tenen pel que fa a la seva salut, per tal de garantir l'èxit de la implantació d'un futur recurs. Així mateix es van analitzar diferents recursos d'intervenció per a adolescents disponibles a la Xarxa (webs, xarxes socials i apps fonamentalment), posant un èmfasi especial en els programes adreçats a l'ansietat adolescent.

Les oportunitats que la Web2.0 brinda a professionals i recercaires són immenses, tal com ho són les necessitats de formar-se i d'avaluar com fer-ne un ús que permeti pràctiques professionals més efectives. Tot un repte, i alhora tota una oportunitat.